

Tamer Bozkurt

THEMIS / KPSS HUKUK

Ticaret Hukuku Cilt I

**TİCARÎ İŞLETME
HUKUKU**

6102 sayılı

**Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre
Hazırlanmıştır**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ VII

YAZAR HAKKINDA IX

BİRİNCİ BÖLÜM GENEL OLARAK TİCARET HUKUKU, TİCARİ İŞLETME KAVRAMI ve TİCARİ İŞLETME ÜZERİNDEKİ İŞLEMLER

§ 1- 6102 Sayılı Tük Ticaret Kanunu'nun Yasalaşma Süreci	1
§ 2- Genel Olarak Ticaret Hukuku	2
§ 3- Ticaret Hukukunda Sistemler	3
I. GENEL OLARAK	3
II. AYIRIM	3
A- Sübjektif Sistem.....	3
B- Objektif Sistem	3
C- Modern Sistem.....	3
D- Türk Sistemi ve Değerlendirme.....	4
§ 4- Türk Ticaret Kanununun Başat Kavramı: “Ticari İşletme”	4
I. KAVRAM ve TANIM	4
II. TİCARİ İŞLETMENİN KİŞİLİĞİ (Tüzel Kişilik) SORUNU	6
III. BİR ORGANİZASYONUN “TİCARİ İŞLETME” SAYILABİLMESİ İÇİN GEREKEN UNSURLAR	6
A- Genel Olarak	6
B- Unsurlar	7
1. Gelir Sağlama (Hedefi).....	7
2. Bağımsızlık	7
3. Devamlılık.....	8
4. Ayırıcı Unsur: Esnaf Faaliyeti Sınırlarını Aşma	8
IV. TİCARİ İŞLETMEYİ OLUŞTURAN UNSURLAR ve BUNLARIN HUKUKİ NİTELİĞİ SORUNU.....	10
V. TİCARİ İŞLETMENİN ÖRGÜTLENMESİ (MERKEZ/ŞUBE).....	11
A- Merkez Kavramı ve Düzenlenişi.....	11

B- Şube	12
1. Kavram	12
2. Unsurlar	12
a) İç İlişki Bakımından Merkeze Bağımlılık	12
b) Dış İlişki Bakımından Bağımsızlık	12
c) Yer ve Yönetim Ayrılığı.....	13
3. Şubenin Önem Arz Ettiği Noktalar.....	13
a) Türk Ticaret Kanunu Bakımından	13
b) Dava Açma Yetkisi Bakımından.....	15
c) İcra ve İflâs Kanunu Bakımından	15
VI. TİCARİ İŞLETMENİN DEVRİ ve REHNİ	15
A- Ticari İşletmenin Devri	15
1. Genel Olarak.....	15
2. İşletmenin Devri, Şirket Birleşmesi Ayrımı.....	18
3. Devrin Şartları	19
a) Sözleşme ve Şekli	19
b) Kapsam.....	20
4. Devrin Hüküm ve Sonuçları	20
B- Ticari İşletme Rehni	24
1. Genel Olarak.....	24
2. Rehnin Kurulması.....	25
a) Konusu	25
b) Tarafları.....	25
c) Kapsam.....	26
d) Şekil	29
3. Rehnin İşleyişi ve Hükümleri.....	29
a) Ticari İşletme Sahibinin Hak ve Yükümlülükleri	29
b) Alacaklının Hakları, Rehnin Üçüncü Kişilere Karşı İleri Sürülmesi/İyiniyetli Kazanımlar	29
c) Rehnin Diğer Sicillere Bildirilmesi	30
4. Rehnin Sona Ermesi ile Hüküm ve Sonuçları	30

İKİNCİ BÖLÜM
TİCARÎ İŞ, BİR İŞİN TİCARÎ İŞ OLMASININ
SONUÇLARI ve TİCARÎ HÜKÜMLER

§5- Ticarî İş	33
I. KAVRAM.....	33
II. BİR İŞİN TİCARÎ İŞ OLARAK BELİRLENMESİNDE KULLANILACAK ÖLÇÜTLER	33
A- Ticarî İş Saptamasında “Altın” Kural	33
B- yTTK m. 3’e Göre Ticarî İş	33
1. «1. Alternatif»: TTK’da Düzenlenen Konular	34
2. «2. Alternatif»: Bir Ticarî İşletmeyi İlgilendiren İşlem ve Fiiller	35
C- Tamamlayıcı Hüküm: yTTK m. 19’a Göre Ticarî İş	36
1. Tacirlerin Borçlarının Ticarî Olması Kuralı	36
2. Bir Taraf İçin Ticarî İş Sayılan “Sözleşmeler”	37
D- Ticarî İş Konusundaki Değişik Örnekler	37
III. BİR İŞİN TİCARÎ İŞ OLARAK SAPTANMASININ YARATACAĞI SONUÇLAR.....	42
A- Genel Olarak.....	42
B- Müteselsil Borçluluk ve Kefalet (Teselsül Karinesi - Zincirleme Borçluluk Varsayımı)	42
1. Müteselsil Borçluluk	42
2. Müteselsil Kefalet	44
C- Ticarî İşlerde Faiz.....	46
1. Faiz Kavramı, Türleri ve Özellikleri	46
2. Faiz ile İlgili Mevzuata Genel Bir Bakış	47
3. Ticarî İşlerde Faize İlişkin Farklılıklar	48
a) Genel Olarak.....	48
b) Ticarî İşlerde Açıkça Kararlaştırılmasa Bile Anapara Faizine Hak Kazanılabilmesi.....	48
c) Yüksek Faiz Oranı Talep Edilebilmesindeki Farklılık	49
d) Ticarî İşlerde Bileşik Faize İlişkin Farklılıklar.....	49
IV. 3095 sayılı “Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun”un Öngördüğü Rejim ve Faiz Oranları.....	51
A- Genel Olarak.....	51
B- Anapara Faizi Açısından.....	52
C- Temerrüt Faizi Açısından	52
1. Adi İşlerde.....	52

2. Ticarî İşlerde	53
3. Anapara Faizi Oranının Belirlenip Temerrüt Faizi Oranının Belirlenmemesi Durumunda.....	53
D– Kambiyo Senetleri ve Yabancı Para Borçlarında.....	54
§6– Ticarî Hükümler	55
I. GENEL OLARAK	55
II. TİCARİ HÜKÜMLERİN UYGULANMA SIRASI	55
A– Emredici Kanun Hükümleri	55
B– Bu Hükümlere Aykırı Olmayan Sözleşme Hükümleri.....	56
C– Tamamlayıcı / Yorumlayıcı Hükümler	56
D– Ticarî Örf - Adet	56
E– Genel Hükümler	58
III. TİCARİ İŞLERDE ZAMANAŞIMI	58

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM TACİR ve ESNAF

§7– Tacir.....	59
I. GENEL OLARAK	59
II. TACİR SIFATININ KAZANILMASI	59
A– Gerçek Kişiler	59
1. Ticarî İşletme İşletmek	59
a) Genel Olarak.....	59
b) İstisna: Bir Ticarî İşletme İşletilmediği Hâlde “Tacir Gibi Sorumlu Tutulanlar”	60
2. İşletmenin “Kısmen de Olsa” Kendi Adına Yapılması.....	60
a) Anlamı	60
b) İstisna: Fiilen İşletmeye Başlamasa da “Tacir Sayılanlar”	60
3. İstisnai Bazı Hâllerde Tacir Sifatının Kazanılıp Kazanılmayacağı Sorunu	61
a) Ticaret Yapması Tamamen Yasaklananlar ile İzne Tâbi Tutulup da Bu İzni Almayanların Durumu 61	
b) Küçük ve Kısıtlılar.....	62
B– Tüzel Kişiler	62
1. Genel Olarak.....	62
2. TTK’da Sayılan Tüzel Kişi Tacirler	62

a) Ticaret Şirketleri	62
b) Amacına Ulaşmak İçin Ticarî İşletme İşleten Dernekler ve Vakıflar.....	63
c) Devlet, İl ve Belediye Gibi Kamu Tüzel Kişileri Tarafından Kurulan Teşekkül ve Müesseseler	63
3. TTK m. 17 Dolayısıyla Donatma İştirakinin Durumu	64
III. TACİR SIFATININ SONUÇLARI: NİMET ve KÜLFETLER	66
A- Tacir Olmaya Bağlanan “Külfetler”	66
1. Sadece Bir Tarafın Tacir Olmasının Yettiği Olasılıklar	66
a) İflâsa Tâbi Olma	66
b) Ticaret Unvanı Seçme ve Kullanma.....	69
c) Ticaret Sicili ve Odalara Kayıt.....	69
d) Ticarî Defter Tutma	69
e) Basiretli İşadamı Gibi Hareket Etme.....	69
f) Ticaret Karinesine Tâbi Olma	70
g) Ücret ve Cezanın İndirilmesini İsteyememe	70
h) Fatura Verme	71
2. Her İki Tarafın da Tacir Olması Gereken Olasılıklar	72
a) Bazı Konulardaki İhtar veya İhbarlar	72
b) Fatura ve Teyit Mektubuna İtiraz (Tartışmalı)	72
B- Tacir Olmaya Bağlanan “Nimetler”	74
1. Sadece Bir Tarafın Tacir Olmasının Yettiği Durum: Ücret ve Faiz İsteme	74
2. Her İki Tarafın da Tacir Olması Gereken Olasılıklar	74
a) Hapis Hakkında	74
b) Ticarî Satış ve Trampa Hakkındaki Özel Hükümlerden Faydalanma	75
IV. TACİR SIFATININ KAYBI ve BUNUN SONUÇLARI	78
§8- Esnaf ve Esnaf İşletmesi	78
I. GENEL OLARAK	78
II. ESNAF HAKKINDA UYGULANACAK TTK HÜKÜMLERİ	79

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM TİCARİ YARGI

§9– Genel Olarak Ticarî Yargı	81
I. BİR DAVANIN TİCARİ DAVA OLARAK BELİRLENMESİNDEKİ ÖLÇÜTLER (TİCARİ DAVA TÜRLERİ).....	81
A– Mutlak Ticarî Davalar	81
1. «1. Alternatif»: TTK’da Düzenlenen Davalar	81
a) TTK’da Düzenlenen Hususlardan Doğan Davalar	82
b) TTK m. 4’te Altı Bent Hâlinde (Sınırlı) Olarak Sayılan Hususlar.....	82
2. «2. Alternatif»: Özel Kanun Hükümlerinden Doğan Bazı Hukuk Davaları.....	83
B– Yarı-Nispi Ticarî Davalar	83
C– Nispi Ticarî Davalar.....	83
II. TİCARİ DAVALARIN GÖRÜLMESİ.....	84

BEŞİNCİ BÖLÜM TİCARET SİCİLİ

§10– Genel Olarak Ticaret Sicili	85
I. TİCARET SİCİLİ TEŞKİLÂTI.....	85
II. SİCİL İŞLEMLERİ.....	86
A– Tescil	86
1. Genel Olarak.....	86
a) İlgililerin Talebi Üzerine.....	86
b) Re’sen (Kendiliğinden) veya İlgili Makamın Bildirimi ile Yapılacak Tescil.....	86
2. Tescil Talebi, Şekli ve Süresi.....	87
B– Sicildeki Değişiklikler ve Terkin (Tadil -Terkin)	87
III. TİCARET SİCİLİ MEMURUNUN İNCELEME GÖREVİ	87
A– İnceleme Noktaları	87
B– Tescil Talebinin Reddi Kararına İtiraz.....	88
C– Geçici Kayıt.....	88
IV. İLÂN ve ALENİYET	88
V. TESCİL ve İLÂNIN ETKİSİ.....	89
A– Kurucu/Bildirici Etki	89
B– Müspet/Menfî Etki.....	90

VI. TİCARET SİCİLİNE GÜVEN İLKESİ	90
VII. SİCİL KAYITLARININ TUTULMASINDAN DOĞAN SORUMLULUK	91

ALTINCI BÖLÜM TİCARET UNVANI ve İŞLETME ADI

§ 11- Ticaret Unvanı	93
I. GENEL OLARAK	93
II. OLUŞTURULMASI.....	93
A- “Çekirdek”, Anlamı ve Oluşturulması	93
1. Gerçek Kişi Tacirler ve Adi Şirket	93
2. Tüzel Kişi Tacirler	94
a) Kollektif ve Komandit Şirketlerin Unvanı	94
b) Anonim, Limited ve Kooperatif Şirketler.....	94
3. Tacir Sayılan Diğer Tüzel Kişiler ve Donatma İştiraki.....	95
B- “Ek”, Anlamı ve Kullanılması.....	96
III. TİCARET UNVANI ile İLGİLİ ÖZEL DURUMLAR (DEĞİŞİKLİKLER).....	97
A- Ticaret Unvanının Devamlılığı	97
B- Şubelerin Unvanı	97
C- Ticaret Unvanının Devri	97
D- Ticaret Unvanının Korunması	98
§ 12- İşletme Adı	98

YEDİNCİ BÖLÜM MARKA

§ 13- Marka	101
I. GENEL OLARAK MARKA ve TÜRLERİ	101
II. MARKANIN TESCİLİ.....	101
A- Marka Olarak Tescil Edilebilecek İşaretler	102
B- Tescil İçin Mutlak Ret Nedenleri	102
C- Tescil İçin Nispi Ret Nedenleri	104
III. MARKANIN TESCİLİ ve SONUÇLARI.....	105

A- Genel Olarak.....	105
B- Tescilin Marka Sahibine Tanındığı Hak ve Yükümlülükler	106
IV. MARKANIN HUKUKİ İŞLEMLERE KONU OLMASI.....	106
A- Genel Olarak.....	106
B- Devir	106
C- Markanın Teminat Olarak Gösterilmesi	106
D- Haciz	107
E- Lisans	107
V. MARKANIN HÜKÜMSÜZLÜĞÜ/İPTALİ ve MARKA HAKKININ SONA ERMESİ.....	108
A- Hükümsüzlük/İptal Nedenleri.....	108
B- Sona Ermesi	108
VI. MARKA HAKKINA TECAVÜZ ve HAKKIN KORUNMASI.....	109
A- Tecavüz Sayılan Fiiller	109
B- Açılacak Davalar	109
C- Yetkili - Görevli Mahkeme	109
D- Zamanaşımı.....	110

SEKİZİNCİ BÖLÜM HAKSIZ REKABET

§ 14- Haksız Rekabet.....	111
I. GENEL OLARAK ve KAVRAM	111
II. KOŞULLAR	111
III. HAKSIZ REKABET HUKUKUNUN AMAÇLARI ve KORUDUĞU DEĞERLER	112
IV. HAKSIZ REKABET HALLERİ	112
V. HAKSIZ REKABET SONUCU AÇILABİLECEK DAVALAR ve DAVA AÇMAYA YETKİLİ OLANLAR.....	116
A- Davalar	116
B- Dava Açmaya Yetkili Olanlar ve Davacılar	117
C- İhtiyati Tedbirler, Hüküm İlanı ve Zamanaşımı.....	118

DOKUZUNCU BÖLÜM
TİCARİ DEFTERLER

§ 15- Ticarî Defterler	121
I. GENEL OLARAK	121
II. TUTULACAK DEFTERLER.....	122
III. TİCARİ DEFTER TUTMA İLE İLGİLİ YÜKÜMLÜLÜK ve SORUMLULUKLAR	123
A- Defterlerin Tutulması.....	123
B- Saklama Yükümlülüğü ve Zayi Belgesi Alma	123
C- Onaylatma	124
D- Ticarî Defterlerin Uyuşmazlıklarda İbrazı ve Suretlerinin Alınması	125
1. İbraz	125
2. Suret Alınması	125
3. Defterlerin Tamamının İncelenmesi	125
IV. TİCARİ DEFTERLERİN İSPAT GÜCÜ	125

ONUNCU BÖLÜM
CARİ HESAP

§ 16- Cari Hesap	127
I. GENEL OLARAK	127
II. TANIM ve ÖZELLİK ARZ EDEN NOKTALAR	129
III. CARİ HESABA GEÇİRİLEBİLECEK ve GEÇİRİLEMEYECEK ALACAKLAR.....	129
A- Cari Hesaba Geçirilecek Alacaklar	129
B- Cari Hesaba Geçirilemeyecek Alacaklar	130
IV. CARİ HESABIN İŞLEYİŞİ ve HÜKÜMLERİ.....	131
A- Genel Olarak	131
B- Süreler	131
C- Bakiyenin Tespit ve Kabulü.....	131
D- Faiz.....	133
V. CARİ HESABIN SONA ERMESİ.....	133
A- Genel Nedenler.....	133
B- Özel Nedenler.....	133
1. Ölüm - Kısıtlanma.....	133

2. Bakiye Artığının Haczi.....	133
VI. ZAMANAŞIMI	134

ONBİRİNCİ BÖLÜM TACİR (ve ESNAF) YARDIMCILARI

§ 17– Tacir (ve Esnaf) Yardımcıları	135
I. GENEL OLARAK	135
II. BAĞIMLI YARDIMCILAR	138
A– Ticari Temsilci (Borçlar Kanunu’nda düzenlenmiştir).....	138
1. Kavram, Tanım, Unsurlar.....	138
2. Atanması	138
3. Temsil Yetkisi, Kapsamı, Sınırlandırılması.....	139
4. Sona Erme	140
B– Ticari Vekil.....	141
1. Kavram ve Tanım	141
2. Temsil Yetkisi.....	142
C– Pazarlamacı	142
1. Kavram ve Tanım	142
2. Atama, Tarafların Yükümlülükleri.....	143
3. Sona Erme	144
III. BAĞIMSIZ YARDIMCILAR	144
A– Sımsar (Tellâl)	144
1. Genel Olarak	144
2. Genel Olarak Sımsar ve Hak ve Yükümlülükleri	145
a) Tanım ve Unsurlar	145
b) Tarafların Hak ve Yükümlülükleri	146
c) Zamanaşımı	147
d) Sona Erme	147
B– Acentelik	147
1. Kavram, Tanım ve Unsurlar	147
2. Türleri: Aracı Acente- Sözleşme Yapan Acente	149
3. Temsil Yetkisi, Kapsamı ve Yetkinin Değişik Görünümleri	150
a) Temsil Yetkisi ve Kapsamı	150
b) Hakkı Koruyucu Beyanları Yapma veya Bunlara Muhatap Olma ile Davacı/Davalı Olma	150

4. Yükümlülükler ve Haklar	151
a) Yükümlülükler	151
b) Haklar.....	152
5. Sona Erme	154
a) Genel Olarak.....	154
b) Özel Sonuçlar: Tazminat Yükümü	155
6. Acentelikte Rekabet Yasağı Anlaşması	156
7. Zamanaşımı.....	157
C- Komisyonculuk.....	158

EK

**YENİ TÜRK TİCARET KANUNU'NDA TİCARİ
İŞLETME HUKUKU İLE İLGİLİ BELLİ BAŞLI
DEĞİŞİKLİKLER**

1. Ticarî İşletme Hukuku- Genel Düzenlemeler.....	161
2. Tacir ve Tacir Olmaya Bağlanan Sonuçlar	162
3. Ticarî Yargı	162
4. Ticaret Sicili.....	162
5. Ticaret Unvanı-İşletme Adı-Marka	163
6. Haksız Rekabet	163
7. Ticarî defterler.....	164
8. Cari Hesap.....	165
9. Tacir Yardımcıları	165
a) Ticarî Mümessil-Ticarî Vekil	165
b) Seyyar Tüccar Memuru-Pazarlamacı	165
c) Acente.....	165
d) Simsar (tellâl).....	166

